

Θεσσαλιώτιδος Τιμόθεος: Η φανέρωση του Αγίου Φανουρίου αφυπνίζει την πίστη και οδηγεί στον Χριστό

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων



Το εσπέρας της Τετάρτης 26 Αυγούστου 2026 και ώρα 7:00 μ.μ., ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Τιμόθεος προέστη της ακολουθίας του Εσπερινού, επί τη ιερά μνήμη του αγίου και ενδόξου μάρτυρος Φανουρίου του νεοφανούς, στο Ιερό Παρεκκλήσιο Αγίου Φανουρίου Ασπρόγειας.

Μετά το πέρας της ακολουθίας, ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε στο βαθύτερο

περιεχόμενο της εορτής του Αγίου Φανουρίου και στη σημασία της φανέρωσης του ιερού εικονίσματός του, καλώντας τους πιστούς να προσεγγίζουν το γεγονός όχι μέσα από επιφανειακές αντιλήψεις ή ιδιοτελείς προσδοκίες, αλλά μέσα από την ιστορική, θεολογική και σωτηριολογική του διάσταση.

Όπως τόνισε, συχνά ο άνθρωπος απομακρύνεται από το πραγματικό βάθος των γεγονότων και δημιουργεί γύρω από αυτά επιθυμητές καταστάσεις, προσαρμόζοντας ακόμη και την πίστη στις προσωπικές του ανάγκες. Έτσι, μπορεί να φθάσει στο σημείο να περιμένει από τον Άγιο Φανούριο να του «φανερώσει» ό,τι ο ίδιος επιθυμεί, τοποθετώντας ουσιαστικά την κρίση του Θεού κάτω από τη δική του κρίση. Υπογράμμισε ότι ακόμη μεγαλύτερη εκτροπή αποτελεί η προσπάθεια να υποταχθούν ο Θεός και οι Άγιοι στις ιδιωφελείς και πολλές φορές ευτελείς επιθυμίες του ανθρώπου. Η τιμή προς τους Αγίους, όμως, δεν μπορεί να μετατρέπεται σε μέσο εξυπηρέτησης προσωπικών επιδιώξεων. Η Εκκλησία καλεί τον άνθρωπο να αναζητήσει το πραγματικό νόημα των γεγονότων και να σταθεί απέναντί τους με πίστη και διάκριση.



Η ιστορικότητα του γεγονότος και η μαρτυρία

των Πατέρων

Αφετηρία για την ορθή προσέγγιση της εορτής αποτελεί, σύμφωνα με τον Σεβασμιώτατο, η ιστορικότητα της φανέρωσης του Αγίου. «Πότε έγινε, πού έγινε και γιατί έγινε», είναι τα ερωτήματα που οφείλει να θέσει ο πιστός, προκειμένου να κατανοήσει το γεγονός μέσα στο πραγματικό του πλαίσιο.

Η Εκκλησία δεν αντιμετωπίζει την ιστορία αποκομμένη από την πίστη. Η ερμηνεία των γεγονότων πραγματοποιείται μέσα από την πατερική διδασκαλία, η οποία διασώζει και ερμηνεύει την αλήθεια της Ορθόδοξου πίστεως. Ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε χαρακτηριστικά στους μεγάλους Πατέρες της Εκκλησίας, όπως τον Μέγα Αθανάσιο, τον Γρηγόριο τον Θεολόγο, τον Γρηγόριο Νύσσης και τον Μέγα Βασίλειο, επισημαίνοντας ότι δεν αναδείχθηκαν τυχαία.

Οι Πατέρες, όπως εξήγησε, φωτίστηκαν από το Άγιο Πνεύμα για να ερμηνεύσουν την αλήθεια σε εποχές κατά τις οποίες η Εκκλησία, ακόμη και μέσα από την κληρική και λαϊκή της ζωή, αντιμετώπιζε απομακρύνσεις από τα Ορθόδοξα δόγματα, την ορθόδοξη θεολογία και την ακριβή πίστη. Κάθε εποχή, άλλωστε, ανέδειξε τους δικούς της Πατέρες, οι οποίοι παρέλαβαν τη διδασκαλία του Ευαγγελίου και του Κυρίου Ιησού Χριστού και την προσέφεραν στην Εκκλησία ως γνώση, ερμηνεία και προσέγγιση της πίστεως. Μέσα σε αυτή την προοπτική, ο Σεβασμιώτατος προσέγγισε και την ιστορία της φανέρωσης του Αγίου Φανουρίου, καλώντας τους πιστούς να μην απομονώνουν το θαυμαστό γεγονός από τις συνθήκες μέσα στις οποίες αυτό συνέβη.



Η φανέρωση του Αγίου μέσα σε μια εποχή δοκιμασίας

Η εύρεση του ιερού εικονίσματος του Αγίου Φανουρίου συνδέεται με τη Ρόδο και με μια ιδιαίτερα κρίσιμη ιστορική περίοδο. Ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε στη χρονολόγηση της φανέρωσης, σημειώνοντας ότι, παρά την αναφορά του Συναξαριστή στον 14ο αιώνα, τα ιστορικά δεδομένα οδηγούν προς τις αρχές του 16ου αιώνα, καθώς κατά τον 14ο αιώνα η Ρόδος δεν είχε ακόμη καταληφθεί από τους Αγαρηνούς. Η περίοδος εκείνη χαρακτηριζόταν από την παρουσία ξένων δυνάμεων σε ελληνικά εδάφη, μεταξύ των οποίων η Ρόδος και η Κρήτη, περιοχές με ιδιαίτερη γεωστρατηγική σημασία. Η Κρήτη βρισκόταν υπό την κυριαρχία της Βενετίας, ενώ η κατάσταση αυτή είχε άμεσες συνέπειες και στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε ειδικότερα στην περίπτωση τριών διακόνων από την Κρήτη, οι οποίοι ταξίδεψαν στα Κύθηρα, όπου υπήρχε Ορθόδοξος Επίσκοπος, προκειμένου να χειροτονηθούν πρεσβύτεροι και να επιστρέψουν στην ιδιαίτερη πατρίδα τους για να αναλάβουν την εκκλησιαστική τους διακονία. Η ανάγκη αυτή είχε δημιουργηθεί επειδή, μετά τον θάνατο Ορθοδόξων Επισκόπων και Μητροπολιτών της Κρήτης, η βενετική διοίκηση δεν επέτρεπε την εκλογή νέων Ορθοδόξων Επισκόπων, αλλά τοποθετούσε Ρωμαιοκαθολικούς. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, η απειλή δεν αφορούσε μόνο την πολιτική κυριαρχία, αλλά και τη διατήρηση του Ορθοδόξου φρονήματος. Η προσπάθεια αλλοίωσης της πίστης και σταδιακής απομάκρυνσης των Ορθοδόξων από την παράδοσή τους καθιστούσε την παρουσία της Εκκλησίας και τη διαφύλαξη της πίστεως ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας.

Οι τρεις διάκονοι, μετά τη χειροτονία τους, συνελήφθησαν από τους Αγαρηνούς, οδηγήθηκαν στη Ρόδο, φυλακίστηκαν και στη συνέχεια υποδουλώθηκαν. Μέσα σε αυτή τη δραματική συγκυρία, σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας, έγινε αισθητή η παρουσία του Αγίου Φανουρίου.



Δεν φανερώθηκε για να γίνει γνωστός, αλλά για να διασωθεί η πίστη

Σε αυτό το σημείο ο Σεβασμιώτατος στάθηκε ιδιαίτερα, επισημαίνοντας ότι ο Άγιος Φανούριος δεν φανερώθηκε προκειμένου να γίνει ο ίδιος γνωστός. Οι Άγιοι, όπως τόνισε, δεν έχουν την ιδιοτέλεια που χαρακτηρίζει πολλές φορές τον άνθρωπο. Ζουν στη δόξα του Θεού και η παρουσία τους υπηρετεί το σχέδιο του Θεού και όχι την προσωπική τους προβολή. Η φανέρωση του Αγίου, επομένως, πρέπει να ιδωθεί μέσα στις συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. Σε μια εποχή κατά την οποία η Ρόδος και η Κρήτη βρίσκονταν υπόδουλες και η Ορθόδοξη πίστη δοκιμαζόταν, η παρουσία του Αγίου λειτούργησε ως μαρτυρία ότι ο λαός του Θεού δεν ήταν εγκαταλελειμμένος.

«Έπρεπε να διασωθεί το ορθόδοξο ελληνικό φρόνημα, η ορθόδοξη ελληνική πίστη», ήταν το ουσιαστικό μήνυμα της ομιλίας του Σεβασμιωτάτου.

Η φανέρωση του Αγίου Φανουρίου αποκτά έτσι μια ευρύτερη διάσταση. Δεν

πρόκειται απλώς για την εύρεση μιας εικόνας ή για την καταγραφή ενός θαυμαστού περιστατικού. Πρόκειται για ένα γεγονός που συνδέεται με την ανάγκη ενός λαού να διατηρήσει την πίστη και την ταυτότητά του μέσα σε δύσκολες ιστορικές συνθήκες. Η παρουσία του Αγίου γίνεται, επομένως, παρουσία ελπίδας. Έρχεται να υπενθυμίσει στους ανθρώπους που δοκιμάζονται από πολέμους, υποτέλεια, διώξεις και κάθε μορφή δυσκολίας ότι δεν είναι μόνοι. Ο Χριστός είναι ζωντανός Θεός και μπορεί να αλλάξει τις καταστάσεις, όταν ο άνθρωπος παραμένει στερεωμένος στην πίστη.



Η θαυμαστή απελευθέρωση των τριών ιερέων

Ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε και στη θαυμαστή επέμβαση του Αγίου για την απελευθέρωση των τριών ιερέων. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Άγιος παρουσιάστηκε με δύναμη ενώπιον των Αγαρηνών και εκείνοι υποχρεώθηκαν να απελευθερώσουν τους φυλακισμένους. Το γεγονός αυτό, όμως, δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως έκφραση μιας τιμωρητικής αντίληψης για τον Θεό. Ο Σεβασμιώτατος επέμεινε στη διάκριση ανάμεσα στην τιμωρία και την παιδαγωγία.

Ο Χριστός και οι Άγιοι Του δεν είναι τιμωροί. Ο Χριστός είναι Θεός αγάπης, ειρήνης, φιλανθρωπίας και οίκτιρμών. Ο άνθρωπος, όμως, έχει ανάγκη από παιδαγωγία και ο Θεός μπορεί να επιτρέψει γεγονότα και δοκιμασίες προκειμένου να τον αφυπνίσει και να τον βοηθήσει να επανεξετάσει την πορεία του. Αυτό, όπως σημείωσε, μπορεί να αφορά και τη σύγχρονη εποχή. Οικονομικές κρίσεις, ηθικές κρίσεις, απομάκρυνση από τη χάρη, το έλεος και τη φιλανθρωπία του Θεού μπορούν να λειτουργήσουν ως αφορμές για να σταθεί ο άνθρωπος ενώπιον του εαυτού του και να αναρωτηθεί πού πηγαίνει, με ποιον τρόπο πορεύεται, ποιος είναι ο στόχος του και ποια προοπτική έχει επιλέξει για τη ζωή του.

Το ουσιαστικό ερώτημα, επομένως, δεν είναι μόνο τι συμβαίνει γύρω μας, αλλά και ποια είναι η κατεύθυνση της δικής μας ζωής. Αν ο δρόμος μας είναι ανθρωποκεντρικός ή αν είναι θεοκεντρικός, με πορεία προς τον Θεό.



Από το έθος της φανουρόπιτας στο χριστιανικό ήθος

Στο τελευταίο μέρος της ομιλίας του, ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε στη φανουρόπιτα, η οποία έχει πλέον καθιερωθεί ως ιδιαίτερο έθος κατά την εορτή του Αγίου Φανουρίου. Η Εκκλησία γνωρίζει και διατηρεί πολλά τέτοια έθιμα, τα οποία συνδέονται με τη λατρευτική ζωή και τη συμμετοχή των πιστών. Όπως υπάρχουν οι κλάδοι των Βαίων κατά την Κυριακή των Βαίων ή ο βασιλικός κατά την εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού, έτσι και η φανουρόπιτα αποτελεί ένα έθος που συνδέθηκε με την τιμή προς τον Άγιο Φανούριο.

Το κρίσιμο, όμως, είναι να μην μετατραπεί το έθος σε αυτοσκοπό. Η φανουρόπιτα δεν είναι ο προορισμός της εορτής. Είναι το μέσο μέσα από το οποίο ο άνθρωπος συμμετέχει στην κοινότητα της Εκκλησίας, τιμά τον Άγιο και, τελικά, στρέφεται προς τον Χριστό. Οι οικογένειες, οι μητέρες, οι αδελφές και οι σύζυγοι που ετοιμάζουν τις φανουρόπιτες και τις προσφέρουν στην Εκκλησία συμμετέχουν με έναν απλό και όμορφο τρόπο στη χαρά της εορτής. Η ευλογία και η κοινή γεύση της φανουρόπιτας δεν αποτελούν απλώς μια τήρηση μιας παράδοσης. Μπορούν να γίνουν πράξη κοινωνίας και τιμής προς τον Χριστό και τον Άγιό Του, όταν το έθος αποκτά το πραγματικό του περιεχόμενο. «Αυτό το έθος θα πρέπει να γίνει ήθος χριστιανικό», τόνισε χαρακτηριστικά ο Σεβασμιώτατος.

Με αυτόν τον τρόπο, η παράδοση δεν μένει εξωτερικό στοιχείο της εορτής, αλλά μεταμορφώνεται σε ευκαιρία πνευματικής πορείας. Η φανουρόπιτα δεν γίνεται το επίκεντρο της πίστης, αλλά αφορμή για να θυμηθεί ο άνθρωπος τον πραγματικό σκοπό της ζωής του.



Η φανέρωση που καλείται να γίνει μέσα στην καρδιά μας

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Τιμόθεος ευχήθηκε ο νεοφανής μεγαλομάρτυς Φανούριος, ο φανερωθείς Άγιος της Εκκλησίας, να φανερώνεται μέσα στις καρδιές των ανθρώπων και να ανανεώνει και να αναζωογονεί την πίστη τους.

Αυτή είναι, τελικά, και η βαθύτερη διάσταση της εορτής. Η φανέρωση του Αγίου Φανουρίου δεν καλεί τον άνθρωπο να αναζητήσει απλώς την εκπλήρωση μιας προσωπικής επιθυμίας. Τον καλεί να αναζητήσει τον ίδιο τον Θεό. Να δει πέρα από το πρόσκαιρο και το υλικό, πέρα από αυτό που θέλει να του «φανερωθεί» για τις προσωπικές του ανάγκες, και να ανακαλύψει αυτό που πραγματικά χρειάζεται η ψυχή του.

Η εορτή γίνεται έτσι αφορμή επανεκκίνησης της πνευματικής ζωής. Ο άνθρωπος καλείται να εξετάσει ξανά την πορεία του, να ανανεώσει την πίστη του και να αναρωτηθεί αν η ζωή του κινείται με κέντρο τον ίδιο ή με κέντρο τον Θεό. Η πραγματική φανέρωση δεν είναι, επομένως, εκείνη που ικανοποιεί κάθε ανθρώπινη επιθυμία.

Είναι εκείνη που οδηγεί τον άνθρωπο στην αλήθεια της πίστεως, στην εμπιστοσύνη προς τον Χριστό και στην κοινωνία μαζί Του.

Και ο τελικός προορισμός αυτής της πορείας, όπως υπογράμμισε ο Σεβασμιώτατος, δεν είναι η κατασκευή μιας φανουρόπιτας ούτε η εκπλήρωση μιας πρόσκαιρης ανάγκης, αλλά η δοξολογία του Θεού και η ένωση του ανθρώπου με τον Κύριο της Δόξης για τη σωτηρία του.





